

بسمه تعالی

جناب آقای اکبرپور

رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل محترم روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

یک نسخه از رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۱۴۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۴۴۵ مورخ ۱۴۰۰/۶/۶ با موضوع: «ابطال ماده ۱۴ تعرفه عوارض محلی سال ۱۳۹۸ و ماده ۵ تعرفه عوارض سال ۱۳۹۹ شهرداری اراک مصوب شورای اسلامی شهر اراک از تاریخ تصویب» جهت درج در روزنامه رسمی به پیوست ارسال می گردد.

مدیر کل هیأت عمومی و هیأت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری – یدالله اسمعیلی فرد

تاریخ دادنامه: ۱۴۰۰/۶/۶ شماره دادنامه: ۱۴۴۵ شماره پرونده: ۹۹۰۱۲۹۹

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکي: شرکت آب منطقه ای مرکزی

موضوع شکایت و خواسته: ابطال ۱- ماده ۱۴ دفترچه تعرفه عوارض محلی سال ۱۳۹۸ شورای اسلامی شهر اراک

۲- ماده ۵ دفترچه تعرفه عوارض محلی سال ۱۳۹۹ شورای اسلامی شهر اراک

گردش کار: شاکي به موجب دادخواستی ابطال ماده ۱۴ سال ۱۳۹۸ و ماده ۵ سال ۱۳۹۹ از دفترچه تعرفه عوارض محلی شورای اسلامی شهر اراک را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

"شهرداری اراک اخیراً بدون مراعات مقررات، پیشنهاد اخذ عوارضی تحت عنوان «عوارض حفاری» از شرکت های خدمات رسان را در دفترچه تعرفه عوارض و بهای خدمات سال های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ پیش بینی و به تصویب شورای شهر رسانده است. عنوان عوارض حفاری اولین بار در ماده ۱۴ دفترچه تعرفه سال ۱۳۹۸ شهرداری اراک گنجانده شده که در ماده ۵ دفترچه سال ۱۳۹۹ نیز تکرار شده است. این در حالی است که در دفترچه عوارض سال های قبل از ۱۳۹۸ اراک، صرفاً به عنوان «پذیره تأسیسات شهری» مثل منبع آب اشاره شده که اساساً شامل لوله آبرسانی نخواهد شد، چرا که از زیرزمین عبور می کند و اعیانی و ساختمان تأسیساتی در روی زمین ایجاد نمی کند. در ماده ۳۱ دفترچه عوارض سال ۱۳۹۷ اراک نیز با عنوان «بهای خدمات و ترمیم حفاری» به اخذ خسارت شکستن آسفالت اشاره شده و مربوط به مواردی است که شهرداری رأساً عملیات ترمیم و اعاده وضع سابق را انجام دهد و هزینه ها و بهای خدمات ارائه شده خود را به حساب شرکت حفار منظور کند. تحت همین عنوان، در دفترچه های تعرفه سال ۱۳۹۸ (ماده ۲۹) و سال ۱۳۹۹ (ماده ۲۷) شهر اراک نحوه و میزان پرداخت بهای خدمات ترمیم حفاری ذکر شده است. به عبارتی نظر به اینکه آسفالت معابر و خیابانها و میادین و تأمین هزینه های مربوط به ارائه خدمات مزبور و حفظ و نگهداری و مرمت آنها و همچنین جلوگیری از سد معبر در موارد ضروری در محدوده شهر به موجب بندهای ۱ و ۲ و تبصره ذیل بند ۲ ماده ۵۵ قانون شهرداری، به عنوان وظایف و مسئولیتهای شهرداری تصریح شده است، شرکت های خدمات رسان می بایست هزینه هایی که شهرداری برای مرمت نوار حفاری متحمل می شود، در قالب بهای خدمات به شهرداری پرداخت کنند.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در دادنامه شماره ۶۶ الی ۸۶ - ۱۳۹۲/۲/۲ و آراء متعدد دیگری با این استدلال که «مطابق ماده ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۳۸۷، برقراری هرگونه عوارض و سایر وجوه برای ارائه خدمات که در قانون مزبور تکلیف مالیات و عوارض آنها معین شده، توسط شوراهای اسلامی شهرها ممنوع است و در بند (الف) ماده ۳۸ قانون اخیرالذکر نرخ عوارض شهرداری ها و دهیاریها در رابطه با کالا و خدمات مشمول این قانون علاوه بر نرخ مالیات موضوع ماده ۱۶ قانون، یک ونیم درصد تعیین شده است و تدارک و تأمین آب، برق، گاز، تلفن و خطوط فاضلاب از ناحیه ادارات ذیربط، از مصادیق ارائه خدمات است. بنابراین وضع عوارض مجدد در این گونه موارد وجاهت قانونی ندارد و با عنایت به اینکه طرح دریافت حق الارض از شرکتهای خدماتی - تأسیساتی توسط عده ای از نمایندگان مجلس شورای اسلامی مطرح و به تصویب نرسیده است، دلالت بر عدم وجود نص قانونی در این زمینه دارد» برقراری هرگونه عوارض با ماهیت حق الارض را که تحت عناوین دیگری مثل حق بهره برداری و امثالهم، وضع شده، غیرموجه تشخیص داده و ابطال نموده است.

بنابر مراتب مذکور از آنجا که ساز و کار عملیات حفاری در معابر با پیش بینی مسئولیت پرداخت هزینه ها، مطابق مقررات آیین نامه هماهنگی اقدامات عمرانی مؤسساتی که خدمات آنها در داخل محدوده شهرها مستلزم حفاری معابر و احداث تأسیسات می باشد (مصوب ۱۳۶۶ هیات وزیران) و دستورالعمل مربوطه، صورت گرفته و چنانچه موجبی برای تعیین عوارض بود، در مقررات مذکور پیش بینی می شد و از آنجا که ملاحظه رویه قریب به اتفاق سایر شهرداری های کشور نیز حکایت از آن دارد که عوارضی تحت عنوان عوارض حفاری برای شرکت های خدمات رسان عمومی در نظر گرفته نمی شود و موضوع حفاری در فصل بهای خدمات مطرح شده است نه در فصل عوارض، لذا با توجه به آراء هیأت های عمومی و تخصصی دیوان و مردود شناختن وضع عوارض حق الارض و انواع حقوق اِرتفاقی (حق عبور و مجرا) برای شهرداری، مصوبات مورد نظر شورای اسلامی شهر اراک در مورد تعیین عوارض حفاری برای شرکت های خدمات رسان که با پیشنهاد شهرداری اراک صورت گرفته و ماهیتاً همان عوارض حق الارض بوده و به «عوارض حفاری» تغییر عنوان داده است، مخالف آراء هیات عمومی دیوان عدالت اداری بوده و تجاوز از حدود اختیارات قانونی است و به اعتبار آراء مذکور و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، ضمن درخواست اعمال اختیار ماده ۹۲ قانون مذکور ابطال آنها را از زمان تصویب و ابلاغ تعرفه استدعا دارد."

متن تعرف های مورد شکایت به شرح زیر است:

الف ـ ماده ۱۴ دفترچه تعرفه عوارض محلی سال ۱۳۹۸ شورای اسلامی شهر اراک:

"ماده ۱۴: عوارض حفاری (سال ۹۸)

اشخاص حقیقی و حقوقی هنگام حفاری معابر سطح شهر مکلفند عوارض حفاری به شرح ذیل را پرداخت نمایند.

حفاری

آسفالت و قطعات بتنی

خاکی

سایر اشخاص

۱/۲۰۰/۰۰۰ ریال به ازای هر مترمربع

۸۰۰ / ۰۰۰ ریال به ازای هر مترمربع

شرکتهای خدمات رسان (حفار)

۱/۸۰۰/۰۰۰ ریال به ازای هر مترمربع

۱/۲۰۰/۰۰۰ ریال به ازای هر مترمربع

در صورت ترمیم نوار حفاری توسط شهرداری، بهای آن مطابق با تعرفه بهای خدمات محاسبه و اخذ می گردد. "

ب ـ ماده ۵ دفترچه تعرفه عوارض محلی سال ۱۳۹۹ شورای اسلامی شهر اراک:

"ماده ۵: عوارض صدور مجوز حفاری (سال ۹۹)

اشخاص حقیقی و حقوقی هنگام حفاری معابر سطح شهر مکلفند عوارض حفاری به شرح ذیل را پرداخت نمایند.

حفاری